

Utorak, 4. april 2006.

13.30-15.30

Rad u Grupi br. 3

**Procena, izbor i monitoring
projekata koji se odnose na javne investicije**

Osnovni principi:

1. Izabrati samo dobre projekte
2. Dobri projekti treba da su:
 - a. Relevantni sa aspekta politike
 - b. Usmereni na ostvarivanje glavnog cilja
 - c. Fokusirani na ciljeve
 - d. Procenjeni sa aspekta ekonomske održivosti
 - e. Adekvatno obezbedjeni (finansijskim kapitalom i ljudstvom)
 - f. Strukturisani na način koji osigurava stažno upravljanje i dobro rukovodjenje
 - g. Realni u smislu očekivanja i planova realizacije
 - h. Dostupni na osnovu kapitala i redovnih troškova
3. Objektivna procena opcija za ostvarivanje ciljeva treba da se preduzima za svaki projekat
4. Potrebno je precizno proceniti i pregledati kapitalne troškove
5. Redovne troškove potrebno je identifikovati i razmotriti iz ugla (kratkorične, srednjeročne, dugoročne) isplativosti i predvideti ih u budžetu
6. Potrebno je identifikovati i prijaviti eksplicitne garancije i moguće obaveze
7. Rizike projekta potrebno je jasno obrazložiti i predvideti u budžetu
8. Projekte je potrebno aktivno pratiti u svim fazama njihove realizacije i operacije i o istima izveštavati
9. Projekte treba pribaviti upotrebom transparentnih i pravičnih procesa nabavke
10. Kroz ex-ante evaluaciju i reviziju potrebno je naučiti lekcije

Risks in Capital Investment Management

1. Loši projekti mogu dobre projekte da pretvore u neostvarive projekte
2. Ukoliko projekti nisu:
 - a. Relevantni sa aspekta politike
 - b. Usmereni na ostvarivanje glavnog cilja
 - c. Fokusrani na ciljeve
 - d. Procenjeni sa aspekta ekonomske održivosti
 - e. Adekvatno obezbedjeni (finansijskim kapitalom i ljudstvom)
 - f. Strukturisani na način koji osigurava stažno upravljanje i dobro rukovodjenje
 - g. Realni u smislu očekivanja i planova realizacije
 - h. Dostupni na osnovu kapitala i redovnih troškova

Postoji rizik od neuspeha bilo u fazi pre ili nakon implementacije

3. U odsustvu objektivne procene opcija za svaki projekat može doći do previda ili propusta da se primene bolja rešenja
4. Kapitalni troškovi ponekad mogu biti znatno viši, što često može rezultirati probijanjem rokova ili izbijanjem sporova. Posledice takvih događaja obično su politički sramotne.
5. Bez precizne identifikacije redovnih troškova, dovodi se u pitanje rad i održavanje što vodi brzom propadanju imovine.
6. Ukoliko se ne identifikuju eksplicitne garancije i moguće obaveze i o istima ne izbesti, mogu nastati iznenadni, neplanirani i negativni efekti na državni budžet.
7. Rizici projekta, ukoliko nisu pravilno identifikovani i rukovodjeni mogu rezultirati neplaniranim i štetnim posledicama na državni budžet
8. Projekte je potrebno aktivno pratiti u svim fazama njihove realizacije i operacije da bi se sprečila pojava neočekivanih šokova u budžetu.
9. Korupcija je moguća ukoliko se projekti ne pribavljaju kroz transparentne i pravične procese nabavke. To često dovodi do rešenja koja su ispod optimalnih.
10. Ukoliko se ništa ne nauči iz ex-ante evaluacije i revizije, nemoguće je izgraditi dugoročne kapaciteta implementacije što vodi redovnim problemima u narednim godinama.

Tip rizika	Faktor rizika 1= nizak rizik 2= srednji rizik, 3 = visoki rizik
1. Loši projekti mogu dobre projekte da pretvore u neostvarive projekte	
<p>2. Ukoliko projekti nisu:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Relevantni sa aspekta politike j. Usmereni na ostvarivanje glavnog cilja k. Fokusirani na ciljeve l. Procenjeni sa aspekta ekonomske održivosti m. Adekvantno obezbedjeni (finansijskim kapitalom i ljudstvom) n. Strukturisani na način koji osigurava stažno upravljanje i dobro rukovodjenje o. Realni u smislu očekivanja i planova realizacije p. Dostupni na osnovu kapitala i redovnih troškova <p>Postoji rizik od neuspeha bilo u fazi <u>pre</u> ili <u>nakon</u> implementacije</p>	
3. U odsustvu objektivne procene opcija za svaki projekat može doći do previda ili peropusta da se primene bolja rešenja	
4. Kapitalni troškovi ponekad mogu biti znatno viši, što često može rezultirati probijanjem rokova ili izbijanjem sporova. Posledice takvih događaja obično su politički sramotne.	

<p>5. Bez precizne identifikacije redovnih troškova, dovodi se u pitanje rad i održavanje što vodi brzom propadanju imovine.</p>	
<p>6. Ukoliko se ne identifikuju eksplicitne garancije i moguće obaveze i o istima ne izbesti, mogu nastati iznenadni, neplanirani i negativni efekti na državni budžet</p>	
<p>7. Rizici projekta, ukoliko nisu pravilno identifikovani i rukovodjeni mogu rezultirati neplaniranim i štetnim posledicama</p>	
<p>8. Projekte je potrebno aktivno pratiti u svim fazama njihove realizacije i operacije da bi se sprečila pojava neočekivanih šokova u budžetu.</p>	
<p>9. Korupcija je moguća ukoliko se projekti ne pribavljaju kroz transparentne i pravične procese nabavke. To često dovodi do rešenja koja su ispod optimalnih.</p>	
<p>10. Ukoliko se ništa ne nauči iz ex-ante evaluacije i revizije, nemoguće je izgraditi dugoročne kapaciteta implementacije što vodi redovnim problemima u narednim godinama.</p>	

1. Nabrojte šest najvažnijih rizika sa prethodnih strana
2. Predložite reforme u svakom od rizičnih područja da bi se procesu unapredili /rizici ublažili.

	Opišite rizik	Predložena reforma
Ključni rizik 1		
Ključni rizik 2		
Ključni rizik 3		
Ključni rizik 4		
Ključni rizik 5		
Ključni rizik 6		